

תענית י

עניין: ארץ ישראל

רשב"א פירושי ההגדות

החכם³³ הזה סבור שארץ ישראל שהיא העיקר נקראת ארץ סתם, כי היא תכלית הכוונה בארץ, ומה שהוא טפל לה נקראת חוצות³⁴, מלשון חוץ, ר"ל דבר שהוא חוץ לעיקר, גם על דרך אמת תקרא ארצנו ארץ כי היא ארץ חמדה³⁵ ורצונו יתברך בה. וכבר ידעת שארץ ישראל נחלת ה' כאמרו³⁶: כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך וגו'. ושם³⁷ ההר חמד ה' לשבתו³⁸, וע"כ ניתנה לעם בחר לנחלה לו³⁹, ואחר שהם נחלתו יתברך לא מסר הארץ והעם למזל או לשר משרי מעלה אשר חלק אותם לכל העמים⁴⁰, כי חלק ה' עמו⁴¹ והוא אלהי הארץ כאמרו⁴² ויורם את משפט אלהי הארץ, ואין מעשיהם נעשים לא על ידי מלאך ולא על ידי שליח, והוא שאמר משה ע"ה בבקשתו⁴³ ובמה יודע איפה כי מצאתי חן בעיניך הלא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה, וכל עניני הארץ בהשגחה מאתו יתברך תמידית, כאמרו⁴⁴ תמיד עיני ה' אלהיך בה, ושם נרמז כי אין משקה אותה יתברך על ידי השליח רק בעצמו, ר"ל בהשגחה מאתו יתברך, כאמרו⁴⁵ לא כארץ מצרים היא אשר תזרע את זרעך והשקית ברגלך כגן הירק, ואמר על ארצנו⁴⁶ למטר השמים תשתה מים. וממה שאתה צריך לדעת, כי לא בא המאמר שם בגנות הארץ רק בשבחה⁴⁷, ואם היו הדברים כמשמעם היה באמת בגנות הארץ שאינה כארץ מצרים שהיא כולה משקה וזו המעלה הגדולה שבארצות שהיא משקה, כ"ש מצרים שיאורה משקה אותה, אלא שהתורה תגיד ותרמוז, והשמים הנאמרים שם רמז לשמים העליונים כאמרו⁴⁸ ואתה תשמע השמים, ורגלך רמז לסיבות, מלשון⁴⁹ ויברך ה' אותך לרגלי, וכאילו אמר והשקית בסיבותיך. ולשבח הארץ בתכלית השבח הזכיר ארץ מצרים שסבת השקאתה הנבחרת שבסיבות שנילוס עולה ומשקה אותה. ואמר עוד כי ארצנו הנבחרת⁵⁰ שאינה מסורה לשליח רק להשגחה מאתו יתברך, כי תמיד עיניו בה לא תסור השגחתו ממנה לעולם⁵¹, וע"כ אינה שותה רק למטר השמים, והוא שאמרו כאן שכל הארצות שותות ע"י השליח וארץ ישראל לבדה הוא בעצמו משקה אותה, וכל המאמרים האחרים שתמצא כאן ארץ ישראל שותה מי גשמים וכל העולם מי תמצית הארץ⁵², וארץ ישראל שותה תחילה ולבסוף כל העולם, הכל רמז למה שאמרנו.

רמב"ן בראשית כו, ד

והנראה אלי מדעת רבותינו שלמד אברהם אבינו התורה כלה ברוח הקדש ועסק בה ובטעמי מצותיה וסודותיה, ושמר אותה כולה כמי שאינו מצווה ועושה, ושמירתו אותה היה בארץ בלבד, ויעקב בחוצה לארץ נשא האחיות, וכן עמרם, כי המצות משפט אלהי הארץ הן, אף על פי שהוזהרנו בחובת הגוף בכל מקום (קדושין לו:). וכבר רמזו רבותינו הסוד הזה (בספרי דברים פסקא מג), ואני אעריך בו בעזרת השם (ויקרא יח כה, דברים יא יח). והמצבה מצוה שנתחדשה בזמן ידוע היא, כמו שדרשו (בספרי) באשר שנא ה' אלהיך (דברים

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON